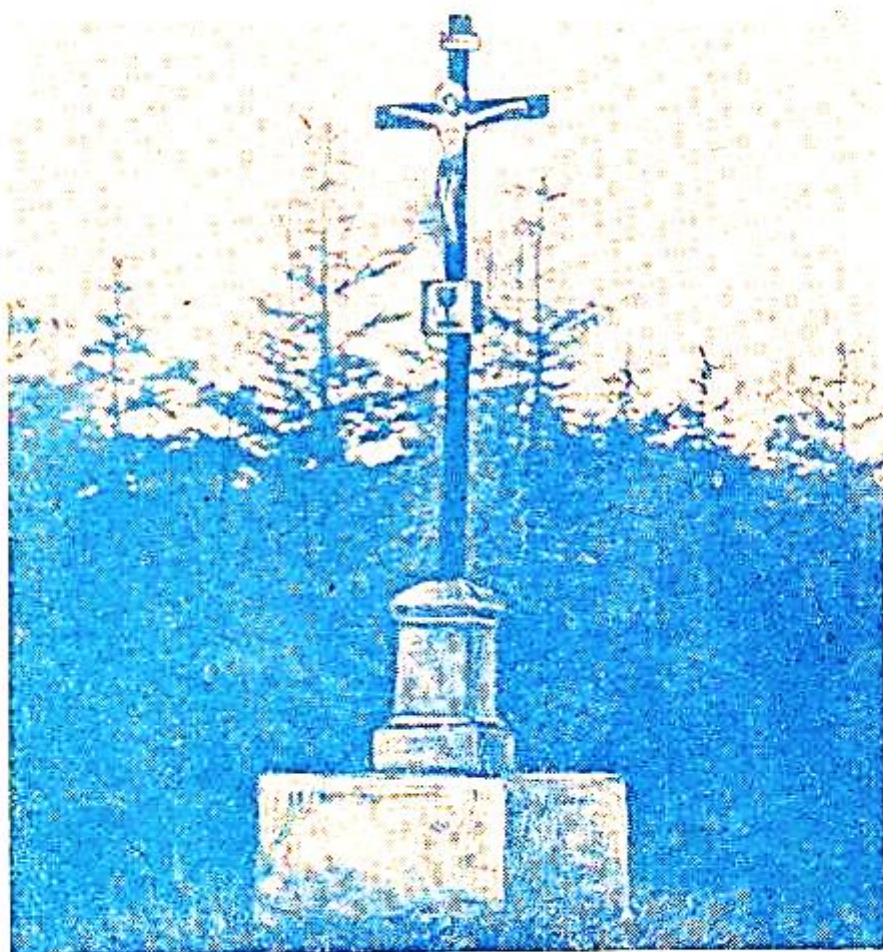

Památný kříž v lese nad Včelnou u Českých Budějovic

Památný kříž v lese nad Včelnou

Podivuhodný nález monstrance s Velebnou Svátostí
v lese nad Včelnou u Českých Budějovic
dne 20. května 1845.

II. vydání.

*K stoletému výročí sv. nálezu a posvěcení kříže
podle rukopisu upravil*
P. TOMÁŠ KOUPAL,
řk. katecheta.

Cena 5 K, poštou 6 K.

Nihil obstat.

Msgre Dr. Joannes Roubal,
censor ex offio.

Imprimatur. — Nro: 3008.

Episcopalis Ordinariatus B. Budvicii,
die 16. Julii 1945.

V Č. Budějovicích 1945.

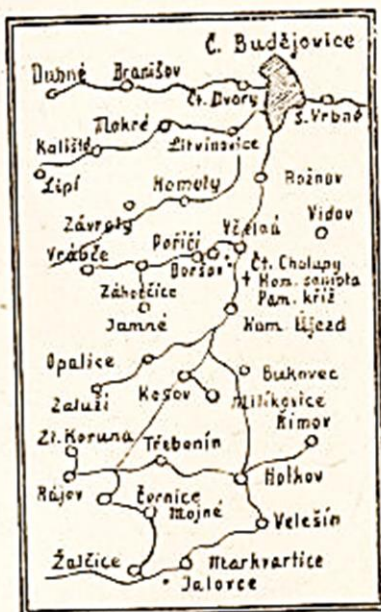
Nákladem farního úřadu v Kam. Újezdě ve prospěch opravy
památného kříže. — Tisk: Č. A. T. Českomoravské akciové
tiskařské a vydavatelské podniky filiálka v Č. Budějovicích.

I. Místo svatého nálezu.

Podle dekretu papeže Urbana VIII. podrobuji se ve všem, co tento spisek obsahuje, rozsudku sv. apoštolské a neomylné Stolicе, nepřikládaje uvedeným divům jiné než lidské hodnověrnosti.

Spisovatel.

Jdeme-li z Českých Budějovic Lineckou silnicí na jih, přijdeme do Rožnova (3 km od Č. Budějovic) a po částečném stoupání do Včelné (6 km od Č. Budějovic). Za Včelnou mineme po pravé straně ležící Komendovu samotu a dále ležící Čtyři Chalupy a přijdeme na vrchol táhlé, zalesněné výšiny (7 km od Č. Budějovic). - Vrcholu výšiny při Linecké silnici říká se Hraničky, protože se tu sbíhají hranice obcí Plava, Kamenného Újezda a Boršova. Otvírá se od-

Okolí sv. místa nálezu.

tud půvabný pohled do česko-budějovické kotliny, vroubené zalesněnými výšinami a protkané řekami Vltavou a Malší. — Ale daleko většího významu nabyly Hraničky tím, že zde asi 90 kroků na východ od silnice stojí v lesním zátiší památný kříž, jehož nápis v plechové schránce nám hlásá, že na tomto místě nalezena byla podivuhodným způsobem 20. května 1845 monstrence a Velebná Svátost, uloupená v kostele černickém.

II. Nástin sv. nálezu.

Prameny nástinu jsou jednak zprávy kronik fary boršovské a černické a jednak zprávy obou pasáček, přítomných sv. nálezu, jež se nám dochovaly jejich dětmi, příbuznými a známými.

1. **Nástin podle zpráv farních kronik.** V noci z 5. na 6. květen r. 1845 vloupali se neznámí zlosynové pobočným oknem na jižní straně do farního kostela v Černici u Zlaté Koruny (17 km na jz. od Čes. Budějovic). Zde vypáčili dvířka svatostánku, vysypali z ciboria Sv. Hostie na oltář a ulomivše nohu ciboria, nechali ji ležeti na oltáři. Potom vzali kupu ciboria s víkem, monstranci se Sv. Hostií a bílé plátno a toutéž

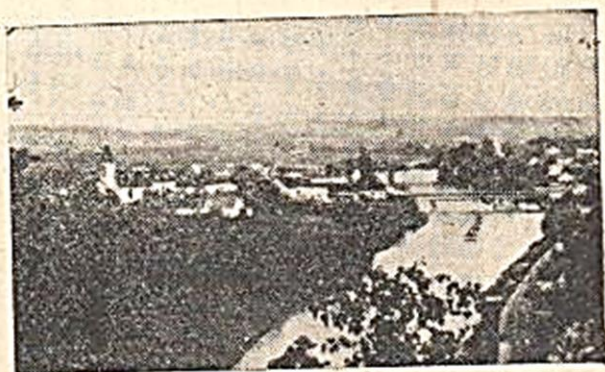

Kostel v Černici.

cestou beze stopy zmizeli. — Monstrance se Sv. Hostií byla podivuhodným způsobem nalezena v úterý 20. května. Toho dne pásł chlapec Václav Kroneisl u lesa nad Včelnou dobytek svému strýci Martinu Kroneislovi, hospodáři na Komendově samotě. Jda k večeru za malým hovězím dobytčetem do houštiny kamennoújezdského lesa, zpozoroval pod stromkem něco žlutého a nedaleko odtud bílý šátek; bylo to oltářní plátno. Ze strachu, že by mohl býti někdo na blízku uschován,

neodvážil se blíže přistoupiti, ale zahnal svůj dobytek domů a vrátil se za chvíli v průvodu svého strýce na totéž místo. Tam našli na mechu značně poškozenou monstranci, ale bez Sv. Hostie, křížku a melchisedechu, a opodál bílé oltářní plátno, celé provlhlé. Poněvadž pro nastávající tmu nemohli již nic zpozorovati, odnesli obojí domů k dočasnému uschování.

Druhého dne (ve středu 21. května) vydal se zmíněný strýc asi v 5 hodin ráno znovu do lesa se zbožným úmyslem, že by tam mohl ještě něco nalézt. A tu nedaleko od místa, kde ležela monstrance, spatřil na zemi Sv. Hostii, provlhlou a rozličnými vlivy počasí svraštělou. Vzal ji do ruky a odnesl ji domů, aniž by si byl v tomto překvapení uvědomil, co by měl činiti. — Potom ji poslal zároveň s monstrancí ještě dopoledne (před 10. hodinou) po svém synovci Václ. Kroneislovi k vp. P. Michaelu Holbovi O. C., kaplanovi v Boršově. Ten chlapce pozorně vyslechl a sdělil tuto překvapující zprávu dp. P. Isidoru Dittrichovi O. C., faráři boršovskému. Kaplan ihned správně usoudil, že je to monstrance, uloupená v kostele černickém. A protože druhého dne se měla konati slavnost Božího Těla, odvezl ji ještě téhož dne odpoledne farním povozem do Černice a ode-

Kostel v Boršově.

vzdal ji dp. faráři P. Kašparu Mikuškovi, což vyvolalo v celé osadě radost a nadšení.

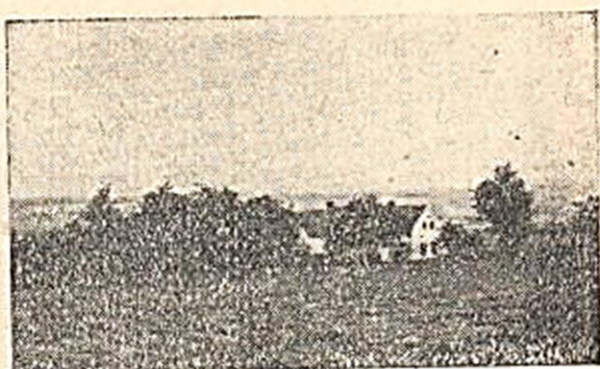
Kříž na místě sv. nálezu. a) **Postavení kříže.** Poněvadž Velebná Svátost s monstrancí byla nalezena nikoli obyčejným způsobem, nýbrž podle boršovské kroniky podivuhodným způsobem (bewunderungswerther Weise) a podle přípisu njd. Kapitulní Konsistoře, jímž se udělovalo svolení k posvěcení kříže, podivným takoroka způsobem (miro quasi modo), není divu, že osadníci boršovští, kamennoújezdští a černičtí takoroka závodili, aby na oslavu tak památné události peněžitými a hmotnými dary umožnili postavení kovového kříže s hlubokou podezdívkou na místě sv. nálezu. — Především přivezeno bylo zdarma 17 povozů kvádrů, kamene, cihel, vápna a písku. Dovedný zedník ze Včelné Josef Petrlik s pomocí dvou dělníků, které poslala obec kamennoújezdská zdarma, postavil hlubokou podezdívku, do níž pak zasazen kovový kříž s tabulkou, nesoucí český a německý nápis. — Ze dvou stran kříže byly pokáceny překážející stromky a zřízeny dvě příchodní cesty a u kříže byla postavena tři klekátká. — Český nápis zněl: »Laskavý čtenáři. Toto mjsto swaté gest! Zde dne 21. května 1845 nalezena byla neyswětějšj Swatost oltárnj z Černického chrámu Páně 5. května swatokradežnj rukau odcizená. Naučenj: Neodcházej odtud, dokud se za obrácenj onoho swatokrádžnjka a všech hřjšnjků nepomodljš; a umiň sobě: Bohu milau zachovati newinnost, kdykoli na swatem mjstě stogiš. F. L. J. D. M. H. i (d) est: Ferdinand Leopold. Isidor Dittrich. Michael Holba.« — Německý nápis zněl v překladu: »Tento kříž byl posvěcen s povolením Konsistoře dne 10. srpna od dp. faráře kamennoújezdského P. Ferdinanda Leopolda, na památku šťastného nálezu monstrance s Nejsvětějším, uloupené z far. kostela černického. K větší slávě Boží.« - b) **Povolení k svěcení kříže.** Latinský přípis njd. Kapitulní Konsistoře v českém překladu zní: »Důstojnému pánu Ferdinandu Leopoldovi, duchovnímu správci v Kamenném Újezdě. Vážíce si zbožného

úmyslu mnoha farníků kamennoújezských, boršovských a černických, postaviti pomník na místě, kde ostensorium (monstrance) kostela černického, svatokrádežnou rukou uloupené, podivuhodným takorůzka způsobem bylo nalezeno a posvátnému užívání vráceno, milerádi dovoluujeme, aby od jednoho nebo druhého pana faráře obřadem, od Církve nařízeným, byl posvěcen a tak památka na tuto událost veřejnou pobožností byla uctěna. Z Kapitulní Konsistoře v Budějovicích dne 19. července 1845. Dr. Leeb v. r., P. Schreglich v. r., kancléř.« — c) **P o s v ě c e n í k ř í ž e.** Přiblížil se 10. srpen 1845, den slavného svěcení, povoleného njd. Kapitulní Konsistoří. Odpoledne ke třetí hodině dostavila se na posvátné místo processí z Boršova (české a německé) a z Kamenného Újezda, vedená svými duchovními, a processí ze Včelné. Vítaly je rány z hmoždířů. Processí se rozestavila kolem kříže a na 10 korouhví vlálo nad jejich hlavami. Z duchovenstva byli přítomni důstojní pánové: farář P. Isidor Dittrich O. C. a kaplan P. Michael Holba O. C. z Boršova, farář P. Ferdinand Leopold a kaplan P. Jan Schebelle z Kamenného Újezda a novokněz P. Jan Waclik z Opalic, nastávající kaplan v Krumlově. Po českém kázání (dp. faráře Dittricha) a německém kázání (dp. faráře Leopolda) následovalo slavné svěcení kříže, které vykonal dp. farář Leopold za přísluhy ostatních kněží. Po svěcení odebrali se účastníci do kamennoújezského kostela, kde byli přítomni sv. požehnání s chvalozpěvem (Te Deum). Potom se vrátila cizí processí nábožně domů.

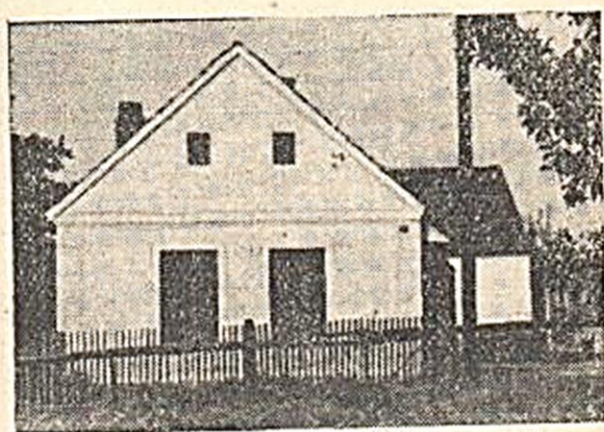
2. Nástin podle zpráv obou pasáček. Chlapec Václav Kroneisl, který sloužil u svého strýce Martina Kroneisla na Komendově samotě nad Včelnou, pásal v den sv. nálezu (v úterý odpoledne 20. května 1845) dvě krávy a jalovičku, řetězem k sobě připoutané, na obecní boršovské louce, která se táhla po východní straně Linecké silnice, od Včelné ke kamennoújezd-

skému lesu, začínajícímu na Hraničkách, a je až podnes ohraňována silnicí a polní cestou. Této louky používal Martin Kronesl, jakožto boršovský hajný, zdarma a k tomu dostával 7 zl. ročně, sám pak měl malé hospodářství (9 a půl strychu). V sousedství chlapce pásla dobytek 11letá dívka Magdalena Neubauerová ze Čtyř Chalup u Jířů č. 19. — K večeru chlapec zpozoroval, že se jalovička z řetězu nepozorovaně vyvlékla a zmizela v blízkém lese. Chlapec začal ji úzkostlivě hledati a povolal

pasačku Neubauerovou na pomoc. V tom uslyšeli z houštiny při plavské cestě žalostné bučení. Musili se plaziti houštím při zemi, než se k dobytčeti dostali. Tu se jim naskytl překvapující obraz. Dobytče, které vyhrabalo z nakupeného mechu cosi lesklého, klečelo na předních nohách, žalostně bučelo a potom znovu klekalo, aniž by se dalo šviháním pasáčkovým přinu-

Komendova samota.

Jírova chalupa.

Sv. nález v lese nad Včelnou.

titi, aby hned odešlo. — Když chlapec zahnal dobytek domů, vypravoval tuto neobyčejnou příhodu svému strýci. Ten se vydal ještě večer s chlapcem do lesa a našel na tom místě monstranci, vyhrabanou z mechu. Odnesl ji domů a postavil ji na stůl. Druhého dne, asi v 5 hodin ráno, šel znovu do lesa a tam našel blízko včerejšího místa Sv. Hostii, spočívající na houbě. Přinesl Ji domů a poslal Ji spolu s mon-

Kostel v Kam. Újezdě.

strancí ještě dopoledne po svém synovci do Boršova velebnému pánovi. Ten se s chlapcem zlobil, že brali sami Sv. Hostii do rukou a neposlali pro kněze.

III. Zprávy svědků.

1. Svědectví po † Václavu Kroneislovi.

»Já, Marie Kroneislová, 81letá výměnkářka na Komendově samotě u Včelné, svědčím následovně: Přivdala jsem se z Heřmaně u Doudleb na Komendovu samotu u Včelné 1878. Od své tchýně Kateřiny Kroneislové († 1880) i od svého muže Antonína Kroneisla († 1912) jsem slýchávala vždycky toto. Otec mého muže, Martin Kroneisl († 1875), býval zároveň boršovským hajným. Za to dostával 7 zl. ročně a používal obecní louky, která ležela po levé straně silnice směrem od Včelné k Újezdu, před kamennoújezdským lesem, to jest, táhla se mezi silnicí a polní cestou, několik kroků vzdálenou, nahoru až k plavské cestě, za níž začíná kamennoújezdský les. Protože Komendovina měla tenkrát jen 9½ strychu polností, mohl můj tchán chovati jen dvě krávy a jalovičku, které mu pásł jeho synovec Václav Kroneisl. Toho roku, kdy byla nalezena v lese nad Včelnou monstrance s Velebnou Svátostí, uloupená v černickém kostele, pásł chlapec, jako obyčejně, na obecní louce u lesa a měl všecky tři kusy řetězem svázané. K večeru se mu jalovička nějakým způsobem odvázala a zmizela. Chlapec ji hledal a uslyšel z jedné houštiny bučení. Když tam přiběhl, viděl, že jalovička klečí na před-

ních nohách a žalostně bučí, a na zemi viděl něco se blýskati. Zastrášený chlapec zahnal potom dobytek domů a vypravoval to svému strýci. Ten se vydal ještě večer s chlapcem do lesa a tam našel monstranci.

M. Kroneislová s dcerami.

Druhého dne časně ráno šel zase do lesa a tam našel blízko včerejšího místa na houbě Sv. Hostii. Přinesl Ji domů a poslal Ji s monstrancí ještě dopoledne po svém synovci na faru do Boršova. Velebný pán se při tom zlobil, proč brali Sv. Hostii sami do rukou a proč neposlali pro kněze. Tyto údaje potvrzuji vlastnoručním podpisem.»

Ve Včelné dne 5. listopadu 1939.

Svědkyňe údajů:

Marie Kroneislová, výměnkářka na Komendově samotě.
Marie Boubalová, Růžena Kroneislová, Kateřina Kroneislová,
Anežka Dvořáková,
dcery.

Svědkové podpisy:

Viktor Černý, majitel domu ve Včelné č. 24.
Josef Kout, adjunkt ČSD v. v., Včelná č. 86.
Václav Babka, majitel hospodářství, Včelná č. 171.
Václav Štáhlavský, rotmistr v. v., Včelná č. 154.

Toto svědectví bylo znovu podepsáno dne 14. května 1944 před pisatelem a duchovním správcem z Boršova.

2. Svědectví po † Václavu Kroneislovi.

»Já, Anna Černá, 79letá, vdova po Karlu Černém, stárkovi družstevního mlýna v Poříčí, bytem u svého syna Viktora Černého, majitele hospodářství ve Včelné č. 24, a já, Marie Držková, 63letá, svobodná a pensistka, bytem ve Včelné č. 24, svědčíme následovně. Marie Marková, 63letá, svobodná a výměnkářka ve Včelné č. 16, zemřelá v lednu 1939, poslední z několika dětí po zemřelé Terezii Markové, dceři Martina a

A. Černá.

M. Marková.

M. Držková.

Kateřiny Kroneislových z Komendovy samoty nad Včelnou, častěji k nám docházela a po každé, když o tom přišla řeč, nám vyprávěla, co slýchala od své matky Terezie a ta zase od svého otce Martina, že v lese nad Včelnou stala se následující událost. Pasákovi Kroneislovi z Komendovy samoty, který pásal na louce před kamennoújezdským lesem dobytek, ztratilo se k večeru jedno dobytče. Pasák je našel v houštině kamennoújezského lesa blízko plavské ces-

ty, kde stojí nyní kříž. Dobytče klečelo na předních nohách a žalostně bučelo. Byla tam na zemi mon-strance a Svatá Hostie, uloupená v kostele černic-kém. Pravdivost této zprávy potvrzujeme vlastno-ručním podpisem.»

Ve Včelné dne 5. listopadu 1939.

Svědkyňě údajů:

Anna Černá, vdova po stárkovi, Včelná č. 24.

Marie Držková, pensistka, Včelná č. 24.

Svědkové podpisy:

Josef Kout, adjunkt ČSD v. v., Včelná č. 86.

Viktor Černý, majitel domu, Včelná č. 24.

Václav Babka, majitel hospodářství, Včelná č. 171.

Toto svědectví bylo znovu podepsáno dne 14. května 1944 před pisatelem a duchovním správcem z Boršova.

3. Svědectví po † Václavu Kroneislovi.

»Já, Jan Bohumil Farka, 55letý katecheta v Č. Bu-dějovicích, rodilý z Boršova č. 25, a já, Terezie Far-ková, 64letá, svobodná, rodilá z Boršova čís. 25, oba

A. Farková.

P. Jan Farka.

V. Babka.

nyní majitelé domu v Poříčí č. 9, svědčíme následovně. Naše matka, Anna Farková (1844—1926), rozená Komendová z Boršova č. 19, provdaná na domku s obchodem v Boršově č. 25 a později na hospodářství v Poříčí č. 9, častěji nám dětem vypravovala, že tenkrát, když nalezena byla v kamennoújezdském lese nad Včelnou monstrance a Velebná Svátost, uloupená z černického kostela, pásal chlapec Václav Kroneisl u lesa dobytek. Jedno dobytče se mu ztratilo a ustrašený chlapec je našel v houštině. Dobytče tam klečelo před Velebnou Svátostí a tesklivě bučelo a nedalo se ani šviháním od pasáčka přinutiti, aby hned odešlo. Pravdivost této zprávy potvrzujeme vlastnoručním podpisem.«

Ve Včelné dne 5. listopadu 1939.

S v ě d k o v é ú d a j ů:

Jan Bohumil Farka, katecheta, Poříčí č. 9.
Terezie Farková, sestra, Poříčí č. 9.

S v ě d k o v é p o d p i s ů:

Josef Kout, adjunkt ČSD v. v., Včelná č. 86.
Viktor Černý, majitel domu, Včelná č. 24.
Václav Babka, majitel hospodářství, Včelná č. 171.
Václav Štáhlavský, rotmistr v. v., Včelná č. 154.

Toto svědectví bylo znovu podepsáno dne 14. května 1944 před pisatelem a duchovním správcem z Boršova.

Václav Babka vydal ještě své zvláštní svědectví, uschované v rukopisu kamennoújezdském, že totéž slýchal od Martina a Antonína Kroneisla.

4. Svědectví po † Václavu Kroneislovi.

»Já, František Kroneisl, býv. tesař a nyní železniční zřízenec v. v., bydlící po smrti otcově († 1874) v Záhorčicích u Boršova č. 1 a potom č. 2, jako ženatý na Bukovci u Kamenného Újezda č. 25, potom č. 17 a zase č. 25, potom v Holkově č. 9 a nyní v Kamenném Újezdě č. 192, vlastní syn po Václavu Kroneislovi, dělníku a nájemníku v Záhorčicích č. 1, svědčím, že jsem od své matky Marie Anny Kroneislové, bydlící se mnou v Záhorčicích

F. Kroneisl.

čís. 1 a 2, potom od roku 1896 na Bukovci čís. 25, 17 a zase 25 († 1906), slýchal o kříži v lese nad Včelnou vypravovati toto. Můj otec ztrávil své dětství u svého strýce, bratra své matky, Martina Kroneisla, boršovského hajného a hospodáře na Komendově samotě u Včelné, a jako chlapec mu pásal dobytek. Toho dne, kdy nalezena byla monstrance a Velebná Svátost v lese nad Včelnou, pásal, jako obyčejně, na pastvišti u lesa dobytek.

Když se schylovalo k večeru, chtěl hnáti dobytek domů, a tu zpozoroval, že se mu ztratilo malé dobytce. Otec se polekal a začal je hledati po lese. Tu uslyšel z jedné houštiny bučení. Když se tam prodral, shledal ke svému úžasu, že dobytce klečí před něčím na předních nohách, tesklivě bučí a zůstává ještě chvíli klečeti, ač je otec švihal, aby hned odešlo.

Ležela tam na zemi monstrance a opodál Svatá Hostie. Obojí pocházelo ze svatokrádeže v kostele čerňnickém u Zlaté Koruny. Tuto zprávu potvrzuji vlastnoručním podpisem.«

V Kamenném Újezdě dne 25. srpna 1940.

S v ě d e k ú d a j ů:

František Kroneisl, domkář a žel. zřízenec v. v.,
Kamenný Újezd č. 192.

S v ě d k o v é p o d p i s u:

Vojtěch Šturma, domkář a žel. zřízenec v. v., Kosov č. 25.

Františka Babková, vdova po tesaři, Kam. Újezd č. 284.

Jan Prokeš, železniční zřízenec v. v., Kamenný Újezd č. 192.

Toto svědectví bylo znovu podepsáno dne 14. května 1944 před pisatelem a duchovním správcem z Kam. Újezda

5. Svědectví po † Magdaleně Neubauerové.

»Já, Václav Mráz, 74letý, železniční zřízenec v. v., na Bukovci u Kamenného Újezda č. 18, a já, Marie Hanzalíková, 79letá, manželka domkáře a zedníka v Římově č. 38, a já, Kateřina Bicanová, 76letá vdova po Vavřinci Bicanovi, chalupníku v Žalticích (samota Jalovce) u Černice č. 9, kteřížto všichni jsme děti po Tomáši Mrázovi, domkáři a cestáři na Bukovci u Kamenného Újezda č. 83 (†1891), a po Magdaleně Mrázové, roz. Neubauerové ze Čtyř Chalup u Včelné č. 19, vdově a výměnkářce na Bukovci č. 83 († 1915), svědčíme, že jsme od své matky slýchali o kříži v lese nad Včelnou toto. Naše matka pásala jako děvče svým rodičům dobytek. V den, kdy nalezena byla monstrance a Svatá Hostie v lese nad Včelnou,

pásla dobytek u téhož lesa v blízkosti pasáčka Václava Kroneisla z Komendovy samoty u Včelné. Když se blížil večer, ztratilo se pasáčkovi malé dobytče. Naše matka pomohla mu je hledati a tu oba uslyšeli z jedné houštiny bučení. Musili se tam po čtyřech při zemi plaziti a tam s podivením spatřili, že dobyt-

V. Mráz

M. Hanzalíková.

K. Bicanová.

če, které vyhrabalo z nakupeného mechu něco lesklého, klečelo na předních nohách, žalostně bučelo a potom klekalo, nedávajíc se ani šviháním pasáckovým hned odehnati. Ležela tam na zemi monstrance, přikrytá před tím mechem, a vedle byla Svatá Hostie. Obojí bylo ukradeno ve farním kostele černickém u Zlaté Koruny. Toto svědectví potvrzujeme vlastnoručním podpisem.

Tyto události vypravovala naše matka i návštěvníkům hostince na Bukovci č. 83, náležejícího našemu bratru Josefovi († 1935), a návštěvníkům naší rodiny, z nichž mnozí ještě žijí a někteří z nich po-

tvrzují dnes svým podpisem i náš podpis i to, že totéž od naší matky slýchali.«

V Kamenném Újezdě dne 25. srpna 1940.

Svědkové údajů:

Václav Mráz, železniční zřízenec v. v., Bukovec č. 18.

Marie Hanzalíková, manželka zedníka, Římov č. 38.

Kateřina Bicanová, výměnkářka, Žaltice č. 9.

Svědkové podpisy:

Vojtěch Šturma, domkář a žel. zřízenec v. v., Kosov č. 25.

Františka Babková, vdova po tesaři, Kam. Újezd č. 284.

Jan Prokeš, žel. zřízenec v. v., Kam. Újezd č. 192.

Toto svědectví bylo znovu podepsáno dne 14. května 1944 před pisatelem a duchovním správcem z Kam. Újezda.

IV. Věrohodnost divů Božích.

Ze zpráv kroniky boršovské a očitých svědků vysvitá, že při sv. nálezu dne 20. května 1845 stal se veliký div na Sv. Hostii a veliký div na dobytčeti.

1. **Div Boží na Sv. Hostii** spočíval v tom, že Sv. Hostie, která podle zprávy boršovské kroniky byla nalezena časně ráno 21. května 1845 v lese nad Včelnou, byla sice provlhlá a svraštělá (ana podle zkoušky, doleji podepsané, ležela v lese nejméně dvě noci a jeden den, pravděpodobně však déle), zůstala však celá a od plžů nedotčená (neboť sebe menší její ztrávení byl by P. Holba, svědomitý a zbožný to kněz, jistě zaznamenal, když již psal o jejím provlhnutí a svraštění). — Kdyby byla nesvěcená, byla by bývala pravděpodobně již první noc napadena plži a slabě ztrávena, což by se za dvě či více nocí bylo stupňo-

valo. — V této celistvosti Sv. Hostie vidíme tedy jasně veliký div Boží. Pán Ježíš, který se dává ve Sv. Hostii za duchovní pokrm lidí, zde podivně zamezil, aby se nestal hmotným pokrmem nerozumných tvorů.

Zkouška s nesvěcenou hostií v lese. a) **Stran svraštění.** Ve dnech 18. až 31. května 1942 učinil pisatel zkoušku a položil s vědomím boršovského farního úřadu večer 18. května na houbu do mechu oploceného lesa nad Včelnou nesvěcenou hostii. — Záznam o provlhnutí, svraštění, celistvosti a soudržnosti hostie podle návodu pisatelova se konal dvakrát denně (ráno a večer). — A tu vyšlo na jevo, že bylo třeba jedné noci (aby hostie do rána provlhla), pak jednoho dne (aby hostie vlivem denního světla a tepla se do večera vysušila a na okrajích slabě ohnula či svraстила) a zase jedné noci (aby hostie byla ráno nalezena provlhlá a svraštělá, jak to píše boršovská kronika). Protože však svraštění za první dvě noci a den bylo sotva znatelné, jest velmi pravděpodobno, že Sv. Hostie ležela 1845 v lese déle, než dvě noci a den. — b) **Stran celistvosti.** Z téže zkoušky vyšlo dále na jevo, že nesvěcená hostie byla hned první noc napadena plží a na okrajích, ježto ležela na houbově, slabě ztrávena, což se v dalších nocích stupňovalo.

2. Div Boží na dobytčeti. Promluvíme nejprve o jeho projevu a pak o jeho věrohodnosti.

a) **Projev divu Božího na dobytčeti.** Ze zpráv dosud žijících dítek, příbuzných a známých obou pasáčků, očitých to svědků sv. nálezu, vyplývá následující div Boží: aa) že dobytče zvláštním řízením Božím se odpoutalo od obou krav, k nimž bylo řetězem přivázáno, — bb) že dobytče zvláštním řízením Božím se dostalo do houštiny, kam oba pasáčkové se musili plaziti při zemi, ač je možno, že s jiné strany byl přístup volnější, — cc) že dobytče vyhra-

balo z nakupeného mechu monstranci, spočívající rovněž na mechu, — dd) že dobytče po delší dobu klečelo na předních nohách před Sv. Hostií, ležící opodál na houbě, a že potom znovu klekalo, nedávajíc se ani šviháním pasáčkovým přinutiti, aby hned odešlo, — ee) že dobytče při tom žalostně bučelo, jako by kvílelo nad bohopustou urážkou Nejsvětější Svátosti, které se tu lidská zločinnost dopustila.

Rozbor divu Božího. 1. Ze zkušenosti víme, že žádné dobytče nebude se samo prodírat do houštiny, kde místo trávy roste mech, zvláště, má-li na louce dostatek zdravé píce, jako tenkrát. Tehdejší houští se pravděpodobně skládalo z hustého smrkoví, propleteného ostružiním, jak to až podnes (r. 1940) u místa sv. nálezu vidíme. — 2. Ze zkušenosti víme, že dobytče jindy pokleká jen na malý okamžik, když vstává nebo lehá. Zde však klečelo po delší dobu a potom znovu klekalo, kdykoli švihnutím pasáčkovým bylo přinuceno povstati, a nedalo se hned z posvátného místa odehnati. — 3. Ze zkušenosti víme, že dobytče nebude samo od sebe odhrabovati mech, protože ten není jeho potravou. — 4. Ze zkušenosti víme konečně, že dobytče bučí jinak jen z hladu nebo stesku nebo při úrazu. Zde však nešlo o hlad (neboť bylo k večeru již napaseno a mělo na louce před lesem pastvy dostatek); nešlo o žádný stesk (když se nalézalo v blízkosti obou krav); a nešlo o nějaký úraz (protože se pak navrátilo klidně s ostatním dobytčím domů a nikdo na něm úrazu nepozoroval).

b) **Věrohodnost divu Božího na dobytčeti vyplývá:** aa) přímo ze závažnosti svědků sv. nálezu (t. j. pasáček Václava Kroneisla a Magdaleny Neubauerové) a dále z nápadného souhlasu ostatních svědků (t. j. dítek, příbuzných a známých obou pasáček), — bb) nepřímou pak vyplývá z ná-

značných výrazů úředních o sv. nálezu a z tajného souhlasu P. Holby.

Závažnost očitých svědků sv. nálezu. 1. Oba očití svědkové byli prostomyslní, neboť v době sv. nálezu byli útlého věku (byloť jim necelých 12 let) a jistě chabého náboženského vzdělání (když musili pasením dobytka zanedbávati docházku školní). Proto nelze si ani mysliti, že by si byli tak velkolepý a složitý div eucharistický vymyslili, zahrnující v sobě pět přirozeně nevysvětlitelných výjevů (t. j. odpoutání se z řetězu, proniknutí do houštiny, odhrabání monstrance z mechu, klečení a klekání před Velebnou Svátostí a žalostné bučení). — 2. Oba očití svědkové byli pravdomluvní. a) O pasáčkovi Kroneislovi, který po této události žil na osadě boršovské (t. j. na Komendově samotě, v Jamném a Záhorčicích) ještě 29 let, můžeme říci, že kdyby si byl tento div vymyslíl, byl by se časem přece podřekl, zvláště když ze sv. nálezu hmotného zisku neměl, od kaplana P. Holby při odevzdávání sv. nálezu byl pokárán, že se dotýkali Sv. Hostie, a při vypravování oněch divů jistě někdy sklízel posměchy. Zpráva pak o tomto výmyslu byla by se na osadě boršovské rozšířila a podnes udržela. Avšak zpráva taková po bedlivém šetření neexistuje. — Kdyby si byl pasáček Kroneisl onen div vymyslíl, byl by jej aspoň na smrtelné posteli při zaopatřování odvolal a zaopatřující kněz byl by to v boršovské kronice poznamenal, aby duchovenstvo před tímto klamem varoval. Ale tam nic takového od roku 1874, kdy pasáček zemřel, nenacházíme. — b) Podobně o pasačce Neubauerové, která po této události žila na kamennoujezdské osadě (t. j. ve Čtyřech Chalupách a na Bukovci) ještě 71 let, můžeme říci, že kdyby si byla tento div vymyslíla, byla by se za tu dlouhou dobu jistě někdy podřekla. Z rozličných výsledků vyšlo však na jevo, že o tom vypravovala vždy stejně, jak před svými dětmi, tak před návštěvníky své rodiny a hostince svého nejstaršího syna Josefa. — Dále, kdyby si byla onen div vymyslíla, byla by jej aspoň na smrtelné posteli při zaopatřování odvolala a zaopatřující kněz byl by to

v kamennoújezdské kronice zaznamenal, aby kněžstvo před tímto klamem varoval. Ale tam nic o tom od r. 1915, kdy Neubauerová zemřela, nenacházíme. — 3. Oba očití svědkové byli nábožní. a) O pasáčkovi Kroneislovi, jak pisateli sdělil 25. srpna 1940 jeho syn František, víme, že chodil 25 let s boršovským processím na Dobrou Vodu u Nových Hradů a dělal později i zpěváka processí. Měl několik poutnických modlitebních knih, které po jeho smrti byly rozdány rozličným zpěvákům a jedna zůstala synovi Františkovi na památku. Podle boršovské matriky zemřel 1874 po křesťansku, zaopatřen sv. svátostmi. — b) Podobně o pasačce Neubauerové, jak pisateli sdělil 25. srpna 1940 její syn Václav Mráz a vnuk po její sestře Jan Prokeš, víme, že byla velice nábožná. Mimo jiné chodila prý každoročně s velešínským processím pěšky na Svatou Horu u Příbramě a když zestárla, jezdila tam vlakem. Podle kamennoújezdské matriky zemřela 1915 po křesťansku, zaopatřena sv. svátostmi. — Byli tedy oba pasáčkové ctiteli nejen Pána Ježíše, nýbrž i Rodičky Boží Panny Marie.

Nápadný souhlas ostatních svědků. Zajímavé jest, že hlavní svědkové kamennoújezdští (t. j. František Kroneisl a Václav Mráz) prohlásili před pisatelem 25. srpna 1940 v přítomnosti ostatních spolusvědků, že hlavních svědků včelenských (t. j. Marie Kroneislové a jejích dcer z Komendovy samoty) vůbec neznají. — A přece jejich svědectví o dobytčeti (že v houštině ohrabalo monstranci, klečelo před Velebnou Svátostí a žalostně bučelo) se úplně shodovala, čímž věrohodnost divu Božího na dobytčeti se značně posílila.

Náznačnost úředních výrazů. V záznamu boršovské kroniky a v přípisu njd. Kapitulní Konsistoře v Českých Budějovicích stran svěcení kříže v lese nad Včelnou se o divu na dobytčeti sice podrobně nemluví, ale připomíná se, že monstrance a Velebná Svátost byla podivuhodným a podivným takořka způsobem nalezena. — Pouhý rozum však praví nám, že prostý nález monstrance s Velebnou Svátostí při hledání dobytčete bez nějakých divů nelze přece zváti podivuhodným a takořka podivným. Njd. Kapitulní Konsistoř i P. Holba věděli o sv. nálezu něco podivuhodného, ale z opatrnosti, aby se bez předchozího úředního šetření neukvapili,

použili všeobecných a náznačných výrazů, jak jim velela pastýřská opatrnost.

Tajný souhlas P. Holby. Podle boršovské kroniky (část I., list 9.) působil tento zbožný kněz po sv. nálezu ještě 21 let v Boršově (1845—1866) a za tu dlouhou dobu, neslyšel-li o divu Božím na dobytčeti již při odevzdávání sv. nálezů, jistě o něm slyšel později. — Bylať tato neobyčejná zpráva rozšířena hned od prvopočátku po celém okolí, na osadě kamennoújezdské i boršovské, jak vysvitá ze svědectví dítek, příbuzných a známých obou pasáčků (uvedených ve III. článku) a z prohlášení starých pamětníků před pisatelem (na př. Václava Babky, hospodáře ve Včelné č. 171, který to slyšel přímo od strýce a bratrance pasáčkova Martina a Antonína Kroneisla). Tedy i P. Holba slyšel tuto zprávu jistě častěji. — Poněvadž pak podle boršovské kroniky (část I., list 30.) byl to kněz nábožný, byl by jistě tuto zprávu, kdyby ji sám od pasáčka nebo jeho strýce neslyšel, jako mylnou v boršovské kronice poznamenal, aby své nástupce varoval. Poněvadž však za celou tu dobu tak neučinil, patrně v duchu s onou zprávou souhlasil, ale v kronice, buď na pokyn církevní vrchnosti nebo z vlastního popudu, aby se neukvapil, spokojil se náznačným výrazem.

V. Životopisy hlavních svědků.

1. **Václav Kroneisl**, očitý svědek sv. nálezů, narodil se 27. IX. 1833 jako syn Anežky Kroneislové, dcery Jana Kroneisla, domkáře na Komendově samotě (tehdy boršovské č. 23, nyní včelenské č. 199). — Jako nájemník v Jamném u Boršova č. 10 oddán byl v kostele boršovském 14. XI. 1859 s Marií Annou Matějčkovou, dcerou Anežky Matějčkové, dcery po Martinu Matějčkovi, domkáři v Mojném č. 20. — Zemřel jako nájemník v Záhorčicích u Boršova č. 1, zaopatřen sv. svátostmi, dne 17. III. 1874 ve věku

41 let a pochován jest v Boršově. — Václav Kroneisl byl vysoké postavy, jsa o hlavu vyšší než jeho syn František, a měřil tedy asi 185 cm. Sloužil před svatbou jako čeledín a po svatbě jako podruh v Jamném č. 10 (u Petráchů). Odtud přesídlil 1872 se svou rodinou jako nájemník do Záhorčic č. 1 (k Dichtlům) a chodil na práci do vápenných lomů, které se nacházejí pod Záhorčicemi při řece Vltavě, za hajnicí Rybovou. Zde ve vlhkém a chladném podnebí si uhnal těžkou plicní chorobu, které záhy podlehl.

Děti V. Kroneisla: 1. Josef (* 1860 v Jamném, † po první světové válce kdesi v Rakousku). — 2. Marie (* 1862 v Jamném, † jako provdaná Prášková 1905 v Č. Budějovicích). — 3. František (* 1868 v Jamném, žije dosud v Kamenném Újezdě). — 4. Rozálie (* 1872 v Záhorčicích, † jako provdaná Houdková 1915 v Č. Budějovicích).

2. Magdalena Neubauerová-Mrázová, očitá svědkyně sv. nálezu, narodila se 6. VII. 1833 jako dcera Jana Neubauera, domkáře ve Včelné Čtyři Chalupy č. 19, a jeho manželky Evy, dcery Jakuba Valenty, domkáře ve Včelné č. 8. — Oddána byla v Kamenném Újezdě 13. II. 1855 s Tomášem Mrázem, domkářem a cestářem na Bukovci č. 83. — Po smrti svého manžela žila jako výměnkářka u svého nejstaršího syna Josefa Mráze, domkáře a hostinského na Bukovci č. 83, kde potom zemřela, zaopatřena sv. svátostmi, dne 9. listopadu 1915 ve věku 83 let a pochována jest v Kamenném Újezdě.

Děti M. Neubauerové-Mrázové: 1. Josef (* 1856 na Bukovci, † 1935 tamtéž). — 2. Terezie (* 1858 na Bukovci, † jako provdaná Pávková 1915 v Římově). — 3. Marie (* 1861

na Bukovci, † jako provdaná Hanzalíková 1942 v Řimově). — 4. Kateřina (* 1864 na Bukovci, † jako provdaná Bicanová 1943 v Žalticích u Černice). — 5. Václav (* 1866 na Bukovci, žije dosud tamtéž). — 6. František (* 1870 na Bukovci, † tamtéž 1877). — 7. Rozálie (* 1873 na Bukovci, † jako provdaná Opekarová 1939 tamtéž).

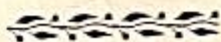
3. Martin Kroneisl, strýc očitého svědka sv. nálezu, narodil se 1811 jako syn Jana Kroneisla, domkáře na Komendově samotě nad Včelnou (tehdy boršovské č. 23 a nyní včelenské č. 199), a Kateřiny Kroneislové, rozené Fesslové z Kamenného Újezda č. 25. — Oddán byl v Boršově 1849 s Kateřinou Karlíčkovou, dcerou Vavřince Karlíčka, výměnkáře v Kroclově u Boršova č. 3. — Zemřel na Komendově samotě, zaopatřen sv. svátostmi, r. 1875 ve věku 64 let a pochován jest na hřbitově boršovském.

Děti M. Kroneisla: 1. Antonín (* 1850 na Komendově samotě, † 1912 tamtéž). — 2. Terezie (* 1853 na Komendově samotě, † jako provdaná Marková 1895 ve Včelně).

VI. Doslov.

Kdo kráčíš kolem kříže v lese nad Včelnou, zastav se zde a pomodli se na místě, kde dne 20. května 1845 byla podivuhodným způsobem nalezena monstrance s Velebnou Svátostí, uloupená v kostele černickém!

Kéž tehdejší divy Boží, které se zde staly na Sv. Hostii a na dobytčeti, přispějí k rozhojnění naší sv. víry katolické a vroucí úcty k Nejsvětější Svátosti Oltářní!

Cena K 5 —, poštou K 6*—.